

Opinii în legătură cu efectele deciziei Curții Constituționale asupra abrogării art. 205 și 206 din Codul penal

I. Jurisprudența recentă a instanțelor interne cu privire la infracțiunile de insultă și calomnie în sensul dezincriminării

*judecător Dan Manea,
 Judecătoria Sector 6 București*

Prin decizia penală nr. 1519/R/11.11.2009 a Tribunalului București, a fost respins recursul declarat împotriva sentinței penale nr. 554/02.10.2009 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București.

În motivare, s-a reținut că la data de 11.03.2007 numitul I.C. a formulat plângere penală atât în nume personal, cât și ca președinte al A.A.A. împotriva lui P.M. și P.L.I. sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de lovire, insultă, calomnie și defăimare, constând în aceea că la data de 13.01.2007, în jurul orelor 15:00 – 16:00, P.M. și P.L.I. l-au lovit cu picioarele, l-au insultat și calomniat, i-au spus că este corupt și nedemocrat.

Analizând infracțiunile de insultă și calomnie, de care s-a plâns petentul, instanța de recurs a reținut, în acord cu prima instanță, că faptele nu mai sunt prevăzute de legea penală deoarece legea penală actuală nu îndeplinește condiția de previzibilitate impusă de C.E.D.O.

Potrivit art. 228 alin. 1 C.pr.pen., organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute de art. 221 C.pr.pen., dispune prin rezoluție începerea urmăririi penale când din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare nu rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în art. 10 C.pr.pen., cu excepția celui de la lit. b¹) C.pr.pen.

S-a reținut că, în speță, sunt aplicabile dispozițiile art. 10 lit. b) C.pr.pen., deoarece fapta nu este prevăzută de legea penală.

Potrivit art. 23 alin. 9 din Constituție, nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii, iar potrivit art. 58 alin. 1 Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

De asemenea, art. 72 din Constituție stabilește categoriile de legi și domeniile de reglementare pentru legile constituționale și legile organice, iar la alin. 3 lit. h) se precizează că prin lege organică se reglementează infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.

Potrivit art. 140 alin. 1 din Constituție, Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției, iar potrivit art. 145 alin. 4, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor. Cu privire la efectul deciziilor Curții Constituționale asupra legilor declarate neconstituționale, art. 145 alin. 1 a stabilit că dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

Conform art. 2 alin. 3 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului.

Decizia nr. 62/18.01.2007 a fost pronunțată în cadrul controlului concret *a posteriori* de constituționalitate. Art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 a produs efecte juridice de la data intrării în vigoare a legii, după acea dată nemai-

fiind posibilă tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit faptele prevăzute de fostele articole 205 și 206 din Codul Penal. Decizia Curții Constituționale, determinând, prin efectele sale, suspendarea efectelor normei juridice declarate ca fiind neconstituționale, face ca de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I, să reintre în vigoare dispozițiile art. 205 și art. 206 din Codul Penal, ceea ce echivalează cu incriminarea din nou a faptelor de insultă și calomnie, incriminare care intră în competența exclusivă a legiuitorului. În aceste condiții, Curtea Constituțională a devenit legislator pozitiv, drept care nu îi este conferit nici de Constituție și nici de legea organică.

Conform dispozițiilor art. 60 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, prevederile cuprinse într-un act normativ, contrare unei noi reglementări de același nivel sau de nivel superior, trebuie abrogate. Abrogarea poate fi totală sau parțială. În cazul unor abrogări parțiale intervenite succesiv, ultima abrogare se va referi la întregul act normativ, nu numai la textele rămase în vigoare. Abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are totdeauna caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial. Dacă o normă de nivel inferior, cu același obiect, nu a fost abrogată expres de actul normativ de nivel superior, această obligație îi revine autorității care a emis prima actul. Abrogările parțiale sunt asimilate modificărilor de acte normative, actul normativ abrogat parțial rămânând în vigoare prin dispozițiile sale neabrogate, iar potrivit art. 62 din aceeași lege, în cazuri speciale aplicarea unui act normativ poate fi suspendată printr-un alt act normativ de același nivel sau de nivel superior. În această situație se vor prevedea, în mod expres, data la care se produce suspendarea, precum și durata ei determinată. La expirarea duratei de suspendare actul normativ sau dispoziția afectată de suspendare reintră de drept în vigoare. Prolungirea suspendării ori modificarea sau abrogarea actului normativ ori a dispoziției suspendate poate face obiectul unui act normativ sau a unei dispoziții exprese, cu aplicare de la data expirării suspendării.

Potrivit art. 7 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional.

În interpretarea noțiunii de “lege” folosită de Convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că legea trebuie să fie accesibilă (Cazul Gillow contra Regatului Unit, Hotărârea din 24 noiembrie 1986, Cazul Silver și alții contra Regatului Unit,

Hotărârea din 25 martie 1983, Cazul Kruslin contra Franței și Cazul Huvig contra Franței, Hotărârile din 24 aprilie 1990, Cazul Barthold contra Germaniei, Hotărârea din 25 martie 1985, Cazul Groppera Radio AG și alții contra Elveției, Hotărârea din 28 martie 1990, Cazul Autronic AG contra Elveției, Hotărârea din 22 mai 1990), previzibilă (Cazul C.R. contra Regatului Unit, Hotărârea din 22 noiembrie 1995, Cazul Cantoni contra Franței, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, Cazul Leander contra Suediei, Hotărârea din 26 martie 1987, Cazul Silver și alții contra Regatului Unit, Hotărârea din 25 martie 1983, Cazul Kruslin contra Franței și Cazul Huvig contra Franței, Hotărârile din 24 aprilie 1990, Cazul Mitropolia Basarabiei și alții contra Moldovei, Hotărârea din 13 decembrie 2001, Cazul Sunday Times contra Regatului Unit, Hotărârea din 26 aprilie 1979, Cazul Barthold contra Germaniei; Hotărârea din 25 martie 1985, Cazul Lingensl contra Austriei, Hotărârea din 8 iulie 1986, Cazul Grande Oriente D’Italia di Palazzo Giustiniani contra Italiei, Hotărârea din 2 august 2001, Cazul Hentrich contra Franței, Hotărârea din 3 iulie 1995), validă (Cazul Olsson contra Suediei, Hotărârea din 24 martie 1988, Cazul Gillow contra Regatului Unit, Hotărârea din 24 noiembrie 1986) și de calitate (Cazul Kruslin contra Franței și Cazul Huvig contra Franței, Hotărârile din 24 aprilie 1990).

Dispozițiile art. 145 alin. 1 din Constituție, arată că efectele juridice ale actelor normative declarate neconstituționale încetează la expirarea unui termen de 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale. Instituția încetării efectelor juridice ale unui act normativ nu este explicată nici de Constituție, nici de Legea nr. 24/2000, lege specială în această materie, astfel că efectul deciziei de neconstituționalitate nu este clarificat de legislația noastră.

De altfel, legea specială referitoare la normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor

Condamnarea pentru insultă sau calomnie ar fi neconformă principiului legalității incriminării nu pentru imprecizia normelor de tehnică legislativă, ci pentru că instanțele penale au introdus imprevizibilul acolo unde regula de drept căpătase stabilitate.

normative (articolele citate mai sus) explică faptul că este inadmisibil ca, prin abrogarea abrogării să reintre, în vigoare, automat, textul de lege inițial.

Așadar, având în vedere că dispozițiile Art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 au fost constatate ca fiind contrare Constituției, trebuia să opereze abrogarea acestora, temeiul fiind furnizat de art. 60 alin. 1 din Legea nr. 24/2000, iar abrogarea trebuie urmată de reîncredințarea faptelor care au fost prevăzute de art. 205 și art. 206 C.pen. Curtea Constituțională nu are ca atribuție și abrogarea actelor normative, astfel că deciziile sale nu pot avea și acest efect.

Art. 145 alin. 1 din Constituție stabilește termenul de 45 de zile de suspendare a normei declarate neconstituțională, dar nu fixează alte obligații în sarcina legiuitorului, în sensul de a pune de acord legislația cu normele constituționale. Mai mult, conform Legii nr. 24/2000, după expirarea termenului de suspendare, normele reintră de drept în vigoare.

Toate aceste dispoziții contradictorii sau insuficient explicate: lipsirea de efecte juridice, suspendarea, atribuțiile legiuitorului cu privire la normele declarate neconstituționale, abrogarea, fac ca legea română să nu fie nici accesibilă, nici previzibilă și nici de calitate în această materie, astfel că nu sunt îndeplinite condițiile analizate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârile pe care le-am menționat mai sus.

Cum în speță discutăm despre infracțiuni, iar libertatea este un drept al omului, în acord cu prima instanță, Tribunalul a apreciat că trebuie să ținem seama de dispozițiile art. 20 din Constituție, conform cărora dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile. Întrucât Constituția și

legile interne nu conțin dispoziții mai favorabile, se va aplica în cauză Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale așa cum aceasta a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Comentariu:

Speța expusă anterior pune problema incriminării, după publicarea în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 62/2007 a Curții Constituționale, a infracțiunilor de insultă, prevăzută de art. 205 C.pen., și de calomnie, prevăzută de art. 206 C.pen.

Prin art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006³⁰⁹, art. 205 și art. 206 C.pen. au fost abrogate. Ca atare, prin această lege, infracțiunile de insultă și calomnie au fost dezincriminate.

Ulterior, prin Decizia nr. 62/18.01.2007³¹⁰ pronunțată de Curtea Constituțională a României, s-a constatat că dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, partea referitoare la abrogarea art. 205, 206 și 207 C.pen., sunt neconstituționale.

După apariția acestei decizii de neconstituționalitate, atât în practica judiciară, cât și în doctrină s-a pus întrebarea dacă prin constatarea neconstituționalității acestui text legal s-au reîncredințat infracțiunile de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și art. 206 C.pen.

Astfel, în practica judiciară a parchetelor soluțiile date au fost de neîncepere a urmăririi penale, întemeiat pe prevederile art. 10 lit. b) sau b¹) C.pr.pen. Unele parchete au considerat că infracțiunile de insultă și calomnie nu mai sunt incriminate, iar alte parchete au considerat că acestea au fost reîncredințate prin apariția deciziei menționate anterior.

De asemenea, practica instanțelor de judecată este fluctuantă, în același sens cu practica parchetelor. Astfel, unele instanțe au considerat că infracțiunile de insultă și calomnie au fost reîncredințate, pe când alte instanțe au considerat că aceste infracțiuni nu mai sunt incriminate³¹¹.

Pe de altă parte, literatura de specialitate a considerat că infracțiunile de insultă și calomnie au fost reîncredințate³¹². Concluzia a fost că

³⁰⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 601 din 12.07.2006.

³¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12.02.2007.

³¹¹ Sent. pen. nr. 401/21.05.2009 pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București.

³¹² S. Popescu, C. Ciora - *Implicațiile care rezultă ca urmare a declarării neconstituționalității unei dispoziții având caracter abrogator, în lumina Deciziei nr. 62/2007 a Curții Constituționale*, Revista Dreptul nr. 4/2007.

prevederile care au format obiectul abrogării continuă să producă efecte. Aceeași autori au arătat că prevederile art. 62 alin. 3 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, prevăd că „abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial”.

Cu toate acestea, autorii au concluzionat că „pentru a curma eventualele discuții asupra acestei probleme (*a reînfrățirii sau nu a infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și art. 206 C.pen. – n.n.*) propunem de lege ferenda modificarea Legii nr. 24/2000, republicată, care ar urma să precizeze în mod expres, ca excepție de la prevederile potrivit cărora *nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial*, și cazul în care se constată neconstituționalitatea unei dispoziții de abrogare”.

În sensul reînfrățirii infracțiunilor de insultă și calomnie au fost și o parte a literaturii de specialitate³¹³.

Cu toate acestea, alți autori au considerat, în mod tacit, că aceste infracțiuni nu mai sunt incriminate, arătând că art. 205 și art. 206 C.pen. au fost abrogate prin Legea nr. 278/2006³¹⁴.

Alți autori, chiar dacă nu au analizat reînfrățirea sau nu a infracțiunilor de insultă și calomnie, au arătat că „în pofida numărului mare de texte din legea fundamentală prin raportare la care s-a încercat motivarea deciziei, Curtea Constituțională nu a făcut altceva (...) decât să cenzureze pe teren constituțional o opțiune de politică penală a Parlamentului, depășindu-se astfel (...) prerogativele conferite de Constituție”³¹⁵.

Apreciem că stabilirea neconstituționalității prevederilor prin care s-au abrogat art. 205 și art. 206 C.pen. de către Curtea Constituțională prin Decizia nr. 62/2007 nu este de natură, în lipsa intervenției legiuitorului, să conducă la

reînfrățirea faptelor de insultă și calomnie, întrucât decizia Curții Constituționale nu este o „lege penală” în sensul art. 2 C.pen.

De asemenea, potrivit art. 73 alin. 3 lit. h) din Constituție³¹⁶, republicată în anul 2003, infracțiunile se stabilesc numai prin lege organică de către Parlament.

Atâta vreme cât, în prezent, nici o lege nu prevede că, în lipsa intervenției legiuitorului, constatarea neconstituționalității textelor de abrogare din legi sau ordonanțe conduce la reînfrățirea în vigoare a textelor abrogate, nu se poate considera că decizia Curții Constituționale nr. 62/2007 face posibilă cercetarea și sancționarea unei persoane pentru afirmații de natură a aduce atingere onoarei ori reputației unei persoane sau a o expune unei sancțiuni penale, administrative, disciplinare ori disprețului public.

Dimpotrivă, art. 62 alin. 3 din Legea nr. 24/2000³¹⁷, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, instituind principiul în conformitate cu care „*abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial*”, prevede o singură excepție de la acest principiu, și anume „*prevederile din ordonanțele Guvernului care au prevăzut norme de abrogare și au fost respinse prin lege de către Parlament*”.

Cum este lesne de observat, excepțiile fiind de strictă interpretare, constatarea neconstituționalității textelor de abrogare de către Curtea Constituțională nu apare ca o situație exceptată de la caracterul definitiv al abrogării, prin lege, a unor texte de incriminare anterioare.

Mai mult, trebuie avut în vedere și art. 7 alin. 1 din Convenția apărării Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale, principiul legalității incriminării și pedepsei. Potrivit acestui text, aplicabil direct, ca urmare a ratificării Convenției prin Legea nr. 30/1994³¹⁸, nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care,

³¹³ „Codul penal adnotat” – Matei Basarab, Viorel Pașca, Gheorghită Mateuț, Tiberiu Medeanu, Constantin Butiuc, Mircea Bădilă, Radu Bodea, Petre Dungan, Valentin Mirișan, Ramiro Mancaș, Cristian Miheș, vol. II, Partea specială, Ed. Hamangiu; Drept penal. Partea specială – Sergiu Bogdan, Editura Universul Juridic, 2009;

³¹⁴ „Codul penal” – Georgiana Bodoroncea, Irina Kuglay, Lavinia Lefterache, Ionuț Matei, Iuliana Nedelcu, Francisca Vasile, Editura C.H. Beck, 2007, p. 699;

³¹⁵ „Dezincriminarea infracțiunilor de insultă și calomnie. Neconstituționalitate” – Florin Streteanu, în Caiete de drept penal, nr. 1/2007, p. 138;

³¹⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 767 din 31.10.2003;

³¹⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 139 din 31.03.2000;

³¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31.05.1994.

În momentul în care a fost săvârșită, nu constituie o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional; de asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

Noțiunea de *lege*, în sensul art. 7 paragraf 1 din C.E.D.O., poate fi analizată atât din punct de vedere formal, cât și din punct de vedere material.

Din punct de vedere formal, prin *lege*, în sensul art. 7, se înțelege nu doar legea în sensul strict al termenului, ci și dreptul aplicabil într-o situație dată, incluzând dreptul creat pe cale jurisprudencială. Trebuie precizat că, în dreptul românesc, incriminarea unei infracțiuni se poate realiza numai prin lege organică, ca act al Parlamentului.

Din punct de vedere material, Curtea a precizat în mod constant că, pentru a exista o lege în sensul Convenției, nu este suficientă existența formală a acesteia, ci norma juridică trebuie să mai îndeplinească următoarele condiții: accesibilitatea și previzibilitatea.

Accesibilitatea constă în aceea că orice persoană trebuie să dispună de informații suficiente cu privire la normele juridice aplicabile unei situații date (a se vedea în acest sens cauza **Sunday Times c. Marii Britanii**, paragrafele 46 – 53). Astfel, orice persoană trebuie să poată avea acces la textul legii aplicabile pentru ca norma juridică să poată produce efecte juridice față de acesta.

Codul penal, Legea nr. 278/2006, cât și Decizia Curții Constituționale nr. 62/2007 au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I. Ca atare, apreciem că persoanele interesate puteau avea cunoștința de prevederile legale în vigoare la un moment dat și de modificările aduse acestora prin declararea neconstituționalității unor texte legale.

Previzibilitatea legii implică, în termeni generali, formularea acesteia în astfel de termeni și condiții, încât orice persoană să îi poată anticipa efectele (cauza **Open Doors Society și Dublin Well Women c. Marii Britanii**, cauza **Sunday Times c. Marii Britanii**). În alte cuvinte, pentru ca o normă juridică să poată fi considerată „lege” în sensul Convenției, este necesar ca legea să fie elaborată în termeni suficient de clari și preciși pentru ca situațiile în care se va aplica și consecințele pe care le va produce aplicarea sa, să fie previzibile.

Totodată, previzibilitatea legii este relativă, acceptându-se faptul că se apreciază în funcție

de posibilitatea pe care o au practicienii dreptului de a o înțelege (cauza **Sunday Times c. Marii Britanii**). În ceea ce privește urmările încetării efectelor art. 1 pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, partea referitoare la abrogarea art. 205, 206 și 207 C.pen., ca urmare a Deciziei nr. 62/18.01.2007 a Curții Constituționale, în doctrină și în practica judiciară există o controversă nesoluționată majoritar în vreun mod, așa cum s-a arătat anterior.

Un argument în sensul existenței acestei controverse îl constituie chiar ultimul paragraf al opiniei separate formulate cu privire la Decizia nr. 62/18.01.2007 a Curții Constituționale: „Art. 1 pct. 56 din Legea nr. 278/2006 a produs efecte juridice de la data intrării în vigoare a legii, după aceea dată nemaifiind posibilă tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit faptele prevăzute de fostele articole 205 și 206 C.pen.. Decizia Curții Constituționale, determinând, prin efectele sale, suspendarea efectelor normei juridice declarate ca fiind neconstituționale, face ca de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I, să reintre în vigoare dispozițiile art. 205 și 206 C.pen., ceea ce echivalează cu încriminarea din nou a faptelor de insultă și de calomnie, încriminare ce intră în competența exclusivă a legiuitorului. În aceste condiții, Curtea Constituțională devine legislator pozitiv, drept ce nu îi este conferit nici de Constituție și nici de propria-i lege organică.”

De asemenea, practica judiciară și literatura de specialitate nu au o opinie unanimă sau majoritară cu privire la efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care s-a constatat neconstituționalitatea unui text legal de abrogare unor texte de incriminare penală a unor fapte. Astfel, nu s-a stabilit dacă această constatare a neconstituționalității duce la reîncredințarea faptelor penale sau instituie numai o obligație în sarcina Parlamentului de a pune în acord legea cu decizia Curții Constituționale.

Așadar, cerința previzibilității nu este îndeplinită în ceea ce privește reglementarea insultei și calomniei ca fapte penale, chiar prin raportare la posibilitatea pe care o au practicienii dreptului de a o aprecia.

În consecință, apreciem că procurorul nu mai poate dispune trimiterea în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de insultă sau calomnie, iar instanțele de judecată nu pot dispune condamnarea pentru aceleași fapte.

II. Argumente în sensul reînfrățirii infracțiunilor de insultă și calomnie întemeiate pe jurisprudența Curții Constituționale

*auditor de justiție Vlad Țari,
Institutul Național al Magistraturii*

1. Expunerea controverselor și identificarea regulei afectate de imprevizibilitate.

Prin art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006,³¹⁹ art. 205 și 206 C.pen. au fost abrogate. Ulterior, prin Decizia nr. 62/18.01.2007 pronunțată de Curtea Constituțională a României,³²⁰ s-a constatat că dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, partea referitoare la abrogarea art. 205, 206 și 207 C.pen., sunt neconstituționale.

Dincolo de multiplele luări de poziții jurisprudențiale sau doctrinare asupra problemei de drept vizând reînfrățirea infracțiunilor de insultă și calomnie, unul dintre argumentele forte adus în sprijinul tezei dezincriminării celor două infracțiuni se bazează pe principiul previzibilității legii, așa cum acesta a fost creat și dezvoltat în jurisprudența CurțiiEDO.

Înainte de a analiza în ce măsură o normă de drept este previzibilă sau nu, trebuie identificată chiar norma de drept, a cărei previzibilitate este pusă sub semnul îndoielii.

Suferă de imprevizibilitate însuși conținutul normei de drept penal ce stabilește conduita socialmente periculoasă, interdicția și sancțiunea ei sau conținutul normei de drept ce statuează asupra modului în care o normă de drept intră sau iese din vigoare? Așadar, viciul imprevizibilității în acest caz se constituie într-o problemă de drept penal substanțial sau într-una vizând normele de tehnică legislativă?

Răspunsul nu poate face abstracție de faptul că sub nicio formă controversa existentă în practica judiciară și doctrină nu a vizat conținutul juridic al celor două infracțiuni. De altfel, conținutul lor juridic a fost și înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 278/2006 suficient de clar și precis stabilit, astfel încât jurisprudența și

doctrina să nu ridice problema imprevizibilității lor.

Rămâne, ca atare, să constatăm că, deși această controversă a fost tratată în practica parchetelor și instanțelor penale, respectiv în doctrina de drept penal substanțial, ea nu are ca obiect o normă de drept penal substanțial, ci o normă juridică de tehnică legislativă.

În esență, acestei norme juridice de tehnică legislativă i se reproșează că nu oferă un răspuns clar și precis următoarei întrebări: ce efecte produce o decizie a Curții Constituționale prin care o normă abrogatoare este declarată neconstituțională, norma abrogată este sau nu repusă în vigoare? În ce ne privește răspunsul nu poate fi decât pozitiv, norma abrogată este repusă în vigoare.

2. Conținutul noțiunii europene autonome de lege.

După cum este larg cunoscut, dată fiind misiunea judecătorului european de a controla convenționalitatea a două sisteme de drept diferite, ce domină ordinea juridică a statelor membre ale Consiliului Europei, continental, respectiv de *common law*, în jurisprudența Curții *noțiunea de lege* sau *de drept* acoperă nu doar normele juridice care izvorăsc din actele normative ale legiuitorului, tipice sistemului continental, ci și normele juridice dezvoltate pe cale jurisprudențială. Cauza **Sunday Times c. Marii Britanii** este grăitoare în acest sens.

Pentru sistemul de drept românesc relevantă poate fi și cauza **Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României**, în care Curtea arată în paragraful 34 că noțiunea de *drept (law)* folosită la articolul 7 corespunde celei de *lege* care figurează în alte articole ale Convenției; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă cât și jurisprudențială și implică unele condiții calitative, între altele cele ale accesibilității și ale previzibilității.

3. Izvorul regulei de drept, potrivit căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare, jurisprudența.

În practica judiciară deseori s-a ajuns la concluzia că, din moment ce Legea nr. 24/2000

³¹⁹ Publicată în M.Of., Partea I, nr. 601 din 12 iulie 2006.

³²⁰ Publicată în M.Of., Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007.

privind normele de tehnică legislativă nu statu-ează expres și clar o regulă în această materie, ea nu poate fi dedusă decât printr-un argument analogic.

S-a învederat constant că singura regulă consacrată explicit de Legea nr. 24/2000 în materia revigorării normelor abrogate este cea de la art. 62 alin. 3, ce prevede: Abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. Nu este admis ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior să se repună în vigoare actul normativ inițial. Fac excepție prevederile din ordonanțele Guvernului care au prevăzut norme de abrogare și au fost respinse prin lege de către Parlament. Or, deși art. 62 alin. 3 nu vorbește despre efectele declarării neconstituționalității normei abrogatoare, ci despre efectele abrogării normei abrogatoare, numeroase instanțe de judecată penală au considerat că pentru identitate de rațiune ar trebui aplicată prin analogie această regulă și în situația declarării neconstituționalității unei norme abrogatoare.

Drept urmare, nefiind reîncriminate cele două infracțiuni, exercițiul acțiunii penale împotriva unui inculpat judecat pentru săvârșirea infracțiunii de calomnie sau insultă nu poate fi dus până la ultima sa consecință, condamnarea.

Raționamentul analogic este viciat pentru că suferă de simplitate, făcând abstracție de faptul că, în primul rând, instituția abrogării nu se suprapune peste instituția declarării neconstituționalității și, în al doilea rând, pentru că în practica judiciară și doctrină în alte spețe aplicarea aceleiași controversate reguli de drept nu a reprezentat deloc o problemă.

După cum se va vedea, acest din urmă argument este cel care ne determină să afirmăm că practica judiciară fluctuantă în această materie ar fi putut fi evitată în primul rând dacă legea ar fi fost cunoscută, căci o normă de drept există nu doar atunci când ea a fost expres așternută de legiuitor în paginile Monitorului Oficial, ci și atunci când în toate celelalte cazuri, deși necuprinsă cu claritate în lege, ea rezultă cu precizie din practica judiciară.

În acest sens, sunt de invocat cel puțin trei decizii ale Curții Constituționale în care s-a declarat neconstituționalitatea unor norme juridice cu putere de lege, prin care se abrogau alte norme juridice cu putere de lege. În toate aceste cazuri, din câte avem la cunoștință până la momentul redactării acestui material, instanțele de judecată nu au pus niciodată sub

semnul întrebării faptul că norma abrogată ar fi reintrat în vigoare. Caracterul unitar al aplicării regulii de drept, conform căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare, în toate celelalte afaceri judiciare, altele decât procesele penale vizând insulta sau calomnia, a consolidat în ordinea juridică internă a statului nostru previzibilitatea acestei norme, chiar dacă ea nu se desprinde cu acuratețe dintr-o reglementare explicită.

Așadar, deși analiza efectelor deciziilor Curții Constituționale comportă același tip de raționament juridic precum cel reclamat în procesele penale vizând infracțiunile de insultă sau calomnie, instanțele nu au considerat că normele abrogate ar fi rămas abrogate, pe temeiul lipsei de previzibilitate a legii.

A) Decizia Curții Constituționale nr. 778/12.04.2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 pct. 4 din O.G. nr.34/2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru.

Curtea Constituțională constată că abrogarea art. 15 lit. f¹ din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru prin art.1 pct.4 din O.G. nr. 34/2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru contravine prevederilor art.1 alin. 3 și ale art.21 alin.1 și 2 din Constituția României, precum și ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Astfel, Curtea declară ca nefiind constituțională abrogarea prin ordonanță simplă de guvern a dispozițiilor din legea taxelor judiciare de timbru, potrivit cărora sunt scutite de plata taxei judiciare acțiunile prin care se pretinde plata despăgubirilor pentru daune morale.

Cum instanțele de judecată în cadrul acțiunilor întemeiate pe răspunderea civilă delictuală constând în acordarea de daune morale, decid în mod unanim să nu oblige reclamantul să plătească o taxă judiciară de timbru la valoare, aleg astfel să facă aplicarea art. 15 lit.f¹ din Legea nr.146/1997, deși acesta a fost abrogat, dând astfel curs în mod implicit și regulii de tehnică legislativă, conform căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare.

B) Decizia nr. 544/28.06.2006 referitoare la excepția de neconstituționalitate a O.U.G. nr. 43/2006 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi.

Curtea Constituțională constată că O.U.G. nr. 43/2006 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.525 din 19 iunie 2006, este neconstituțională, întrucât reglementarea organizării și funcționării Curții de Conturi prin ordonanță de urgență a Guvernului contravine prevederilor art.115 alin. 6 din Constituție, conform cărora ordonanțele de urgență „nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului”.

Fiind declarată ca nefiind constituțională ordonanța de urgență în integralitatea sa, deci inclusiv art. 76 prin care se abrogă Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 16 martie 2000, cu modificările și completările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare, decizia Curții își extinde efectele și asupra normei abrogatoare.

Noul regim juridic privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi este declarat neconstituțional, însă regimul juridic anterior, reglementat prin Legea nr. 94/1992, chiar abrogată fiind, este repus în funcțiune, jurisprudența și doctrina în unanimitate consfințind pe această cale faptul că regula de tehnică legislativă, potrivit căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare, există și se bucură de o largă previzibilitate, atât pentru Curtea de Conturi, cât și pentru celelalte subiecte de drept care intră în raporturi de drept administrativ cu această instituție publică.

De altfel, în procesele de contencios administrativ în care Curtea de Conturi are calitate procesuală activă sau pasivă, după caz, instanțele de judecată ar trebui să facă aplicarea directă a normelor constituționale care instituie Curtea de Conturi, iar nu normele legii abrogate, dacă regula de tehnică legislativă mai sus amintită nu s-ar fi bucurat de previzibilitate și, deci, nu ar fi determinat reintrarea în vigoare a normei abrogate. Ceea ce în mod evident nu se întâmplă, toate instanțele de judecată, sesizate fiind cu acțiuni în care parte procesuală este Curtea de Conturi, aplică dispozițiile Legii nr. 94/1992.

Mai mult, însuși legiuitorul recunoaște implicit existența și previzibilitatea acestei reguli de tehnică legislativă, atunci când după declararea ca neconstituțională a normei abrogatoare, Parlamentul nu doar că nu a adoptat un alt act normativ care să-l înlocuiască pe cel abrogat sau

pe cel declarat neconstituțional, ci l-a modificat pe cel abrogat, adică a modificat Legea nr.94/1992 prin Legea nr.217/2008.

Când însuși legiuitorul român, în calitatea sa de organ reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, modifică printr-o altă lege un act normativ considerat a fi reintrat în vigoare ca efect al deciziei Curții Constituționale, devine evident că instanțele de judecată nu mai au de ce să suplinească pe cale jurisprudențială tăcerea legiuitorului, ci trebuie să recunoască existența și previzibilitatea regulii de tehnică legislativă.

De altfel, pe site-ul Camerei Deputaților la rubrica repertoriu legislativ, organizată și ținută prin grija Consiliul Legislativ, este indicată decizia Curții Constituționale nr. 544/28.06.2006 ca fiind actul prin care este repusă în vigoare Legea nr. 94/1992.

C) Decizia nr. 830/8.07.2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.60 din titlul I al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente.

Curtea Constituțională constată neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 60 din titlul I al Legii nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, respectiv că, prin abrogarea sintagmei “imobilele preluate cu titlu valabil” din cuprinsul art.29 alin. 1 din Legea nr.10/2001, se încalcă dispozițiile art.15 alin. 2 și art.16 alin. 1 din Constituție.

Deși Curtea Constituțională declară în cuprinsul dispozitivului acestei decizii că abrogarea sintagmei respective este neconstituțională, de fapt legiuitorul prin art. I pct. 60 al titlului I al Legii nr.247/2005 nu a abrogat vreo normă juridică din cuprinsul Legii nr. 10/2001, ci a modificat o normă din cuprinsul căreia a fost eliminată sintagma “imobilele preluate cu titlu valabil”.

Pentru o mai fină deosebire, redăm textul de lege anterior modificării, respectiv forma sa ulterioară modificării.

Anterior modificării, art.27 alin. 1 din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, avea următorul conținut: “Pentru *imobilele preluate cu titlu valabil*, evidențiate în patrimoniul unei societăți comerciale privatizate cu respectarea dispozițiilor legale, persoana îndreptățită are dreptul la măsuri reparatorii prin echivalent, constând în bunuri ori

servicii, acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital sau titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, corespunzătoare valorii imobilelor solicitate.”

Ulterior modificării, art. 27 alin. 1 din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, devenit în urma republicării legii în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 2 septembrie 2005, art.29 alin. 1, avea următorul conținut: ”Pentru imobilele evidențiate în patrimoniul unor societăți comerciale privatizate, altele decât cele prevăzute la art.21 alin. 1 și 2, persoanele îndreptățite au dreptul la despăgubiri în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv, corespunzătoare valorii de piață a imobilelor solicitate”.

Se observă, așadar, că regula instituită prin art. 27 alin. 1 din Legea nr. 10/2001 nu a fost supusă unei abrogări, ci unei modificări. Rațiunea pentru care Curtea a reținut neconstituționalitatea abrogării, iar nu a modificării, este pentru că prin esența lor cele două evenimente legislative au întotdeauna un efect comun, determină încetarea efectelor juridice ale normei supuse evenimentului legislativ.

Potrivit art. 57 alin. 1 din Legea nr. 24/2000 *modificarea* este definită ca fiind schimbarea expresă a textului unora sau mai multor articole ori alineate ale acestuia și în redarea lor într-o nouă formulare.

Abrogarea nu este definită în mod expres de Legea nr. 24/2000, însă acest eveniment legislativ nu poate avea altă semnificație decât aceea a scoaterii din vigoare a unei norme juridice, prin încetarea efectelor pe care aceasta le produce sau ar fi putut să le producă.

Ambele instituții, atât modificarea, cât și abrogarea, sunt desemnate de art. 56 alin. 1 din Legea nr. 24/2000 ca fiind evenimente legislative.

Reglementarea adusă prin Legea nr. 24/2000 este deficitară, întrucât nu surprinde cu adevărat efectul comun pe care-l produce atât modificarea, cât și abrogarea, respectiv nu arată operațiunea de tehnică legislativă ce le deosebește. Ambele evenimente legislative produc în toate cazurile un prim efect, scot din vigoare o normă din ordinea juridică. Scoaterea din vigoare a unei norme juridice este, așadar, operațiunea de

tehnică legislativă ce unește modificarea și abrogarea. Spre deosebire de abrogare, modificarea comportă în plus o a doua operațiune de tehnică legislativă, pe lângă cea de scoatere din vigoare a unei norme juridice, înlocuirea soluției legislative modificate cu o nouă soluție legislativă.

Așadar, modificarea implică două operațiuni consecutive, încetarea efectelor juridice ale normei de drept supuse modificării și înlocuirea ei cu o nouă normă de drept. A doua operațiune o succede pe prima. Înlocuirea cere scoaterea din vigoare a primei soluții. Nu ar putea intra în vigoare o nouă soluție legislativă, câtă vreme subzistă prima soluție legislativă. Cea supusă modificării trebuie să înceteze să mai acționeze în ordinea juridică.

Abrogarea presupune o singură operațiune, încetarea efectelor juridice ale normei de drept abrogate, deci este doar o parte cantitativă din modificare. Dacă modificarea vine cu ceva în schimb, abrogarea nu aduce nimic în plus. Ambele au însă aceeași calitate, determină încetarea efectelor juridice produse de o normă de drept.

Rezultă astfel cu claritate de ce Curtea Constituțională prin decizia nr. 830/8.07.2008 se referă în chiar dispozitivul său la abrogarea sintagmei “imobilele preluate cu titlu valabil”, iar nu la modificarea normei juridice ce o cuprindea. În definitiv, prin dispozițiile art.1 pct.60 din titlul I al Legii nr.247/2005 legiuitorul a scos din vigoare reglementarea anterioară ce conținea sintagma “imobilele preluate cu titlu valabil” și a înlocuit-o cu o altă reglementare, care nu mai conține respectiva sintagmă, deci, a operat o modificare legislativă.

Lipsa unei deosebiri fundamentale, de substanță între modificare și abrogare, sesizată chiar de instanța constituțională, întărește regula de tehnică legislativă, conform căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare. În unanimitate, toate instanțele de judecată, atunci când au avut de analizat efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care se declară neconstituționalitatea unei norme juridice ce a fost supusă modificării, au considerat că soluția legislativă ce a fost scoasă din vigoare și înlocuită prin modificare a reintrat în vigoare.

În aceeași logică, dacă neconstituționalitatea modificării înlătură atât noua soluție legislativă,

pe care o scoate din vigoare, cât și efectul de încetare a primei soluții legislative, ce reintră în vigoare, atunci neconstituționalitatea abrogării trebuie să aibă aceeași ultimă consecință, înlăturarea efectului de încetare a soluției legislative scoase din vigoare prin abrogare și reintrarea sa în vigoare.

Așadar, dacă o modificare neconstituțională determină reintrarea în vigoare a vechii reglementări, atunci o abrogare neconstituțională determină același efect.

Există nenumărate decizii ale Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituțională modificarea unei soluții legislative, ceea ce a convins instanțele de judecată să considere a fi în vigoare și să aplice soluția legislativă inițială, ce fusese scoasă din vigoare prin modificare.

Amintim în acest sens, doar trei decizii ce au avut repercursiuni importante în practica instanțelor de judecată.

- Decizia nr. 458/31.03.2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 373¹ din Codul de procedură civilă, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006.

Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 373¹ din Codul de procedură civilă, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006, sunt neconstituționale.

Prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006 s-a dat o nouă redactare art. 373¹ din Codul de procedură civilă, fiind eliminată obligația de a solicita încuviințarea executării silite de către instanța de executare, precum și procedura încuviințării executării silite, în ansamblul său.

Până la intervenția legiuitorului prin O.U.G. nr. 42/2009, care a dat o nouă configurație art. 373¹ C.proc.civ., instituind o nouă procedură de încuviințare a executării silite, instanțele de judecată, sesizate fiind cu cereri de încuviințare a executării silite, au făcut aplicarea procedurii reglementate anterior modificării prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006.

- Decizia nr. 66/31.01.2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 55 din Legea nr. 219/2005 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă.

Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. I pct. 55 din Legea nr. 219/2005 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea

Codului de procedură civilă, prin care s-a eliminat din cuprinsul art. 322 pct. 4 din Codul de procedură civilă textul în conformitate cu care “[...] În cazul în care, în ambele situații, constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, instanța de revizuire se va pronunța mai întâi, pe cale incidentală, asupra existenței sau inexistenței infracțiunii invocate. La judecarea cererii va fi citat și cel învinuit de săvârșirea infracțiunii”, sunt neconstituționale.

De la intrarea în vigoare a acestei decizii, legiuitorul nu a intervenit pentru punerea art. 322 pct. 4 din C.proc.civ. în acord cu dispozițiile constituționale.

Cu toate acestea, instanțele de judecată sesizate fiind cu cereri de revizuire întemeiate pe art. 322 pct. 4 C.proc.civ., cercetează pe cale incidentală în caz de nevoie existența sau inexistența infracțiunii invocate, considerând norma de procedură inițială ca refiind intrată în vigoare.

- Decizia nr. 190/26.02.2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 362 alin. 1 lit. a) teza a doua C.pr.pen..

Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 362 alin. 1 lit. a) teza a doua C.pr.pen. sunt neconstituționale, fiind contrare art. 131 alin. 1 din Constituție. Dispozițiile art. 362 alin. 1 lit. a) teza a doua C.pr.pen. au fost introduse prin art. I pct. 169 din Legea nr. 356/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 677 din 7 august 2006.

Curtea a arătat că este neconstituțională restrângerea dreptului procurorului de a declara apel cu privire la modalitatea de soluționare a laturii civile a unui proces penal, în lipsa apelului formulat de partea civilă.

Efectul acestei decizii a constat în reintrarea în vigoare a regulii de procedură penală, potrivit căreia procurorul poate exercita apel în mod necondiționat, atât în privința laturii penale, cât și în privința laturii civile, regulă existentă înainte de modificarea introdusă prin art. I pct. 169 din Legea nr. 356/2006.

Toate instanțele de judecată penală primesc apelul procurorului ca fiind admisibil pe latura civilă, chiar dacă nu este însoțit și de apelul părții civile.

4. Concluzii

Practica judiciară constantă venită în aplicarea deciziilor Curții Constituționale menționate mai sus, în sensul aplicării normei de drept abrogate sau a normei de drept supuse

modificării, ce sunt considerate a fi reintrat în vigoare, confirmă existența regulii potrivit căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogate.

În esență, toate aceste decizii vădesc faptul că instanța constituțională, deși nu-și asumă decât funcția de legiuire negativă, controlul de constituționalitate având doar menirea de a înlătura din ordinea juridică națională normele juridice viciate de neconstituționalitate, în practica judiciară deciziile Curții dobândesc realmente funcția de legiuire pozitivă.

În condițiile în care legiuitorul român adeseori rămâne în pasivitate și nu intervine pentru acordarea legii cu dispozițiile constituționale, nu există altă soluție rezonabilă și salutară pentru un sistem de drept coerent, decât recunoașterea pentru deciziile Curții Constituționale a unui efect de legiuire pozitivă, prin care normele juridice scoase din vigoare, prin abrogare sau modificare, după caz, să reintre în vigoare.

Funcția de legiuire negativă a Curții Constituționale își găsește rațiunea doar atâta timp cât Parlamentul se supune deciziilor acesteia și pune în acord legea declarată neconstituțională cu legea fundamentală. În prezența pasivității legiuitorului, funcția de legiuire negativă a instan-

ței constituționale ar genera consecințe nebănuite, haos, fiind util în acest spirit să amintim ce ar fi însemnat ca, în condițiile în care noul regim juridic de funcționare și organizare a Curții de Conturi a fost declarat neconstituțional, vechiul regim juridic să nu fi intrat în vigoare.

Așadar, rămâne de constatat că, deși regula de tehnică legislativă, potrivit căreia norma abrogată este repusă în vigoare, în cazul declarării neconstituționalității normei abrogatoare, s-a bucurat de previzibilitate până la declararea ca neconstituțională a abrogării infracțiunilor de insultă și calomnie, ulterior acestui moment, cel puțin înaintea instanțelor de judecată penală, regula și-a pierdut din previzibilitate, fiind aplicată sau neaplicată în mod fluctuant.

Dacă astăzi condamnarea unui inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de insultă sau calomnie ar fi neconformă principiului legalității incriminării statuat în art. 7 din CEDO, e nu pentru că legiuitorul român a reglementat cu imprecizie normele de tehnică legislativă, insuficiența reglementării fiind înlăturată în timp prin practica constantă a instanțelor civile, ci pentru că instanțele penale au nesocotit această realitate jurisprudențială și au introdus imprevizibilul acolo unde regula de drept căpătase stabilitate.